

‘Deventer, een veilige haven’

Visie op vluchtelingenopvang en -huisvesting

Deventer | Augustus 2025

Inhoud

Voorwoord.....	3
Hoofdstuk 1 Inleiding.....	5
Hoofdstuk 2 Ambitie en uitgangspunten.....	10
Hoofdstuk 3 Uitvoering.....	17
Bijlage 1 Begrippenlijst.....	22
Bijlage 2 Overzicht huisvesting en opvang(capaciteit), gemeente Deventer (stand 08-05-2025).....	23
Bijlage 3 Samenvatting bewonersonderzoek.....	25
Bijlage 4 Opbrengst bijeenkomst 'Deventer, een veilige haven' d.d. 7 mei 2025.....	26

Voorwoord

Ik ga u als lezer van deze visie op de opvang van vluchtelingen deelgenoot maken van iets persoonlijks.

Enige tijd geleden realiseerde ik me namelijk dat ik de zoon ben van een vluchteling. Iets wat ik mij in alle veiligheid waarin ikzelf ben opgegroeid en waarin ik nu leef, nooit echt goed gerealiseerd had.

U kunt nu denken dat dit overdreven is of dat het vast wat anders bedoeld is. Maar niets is minder waar. Ik ben de zoon van een vader die in het begin van zijn eigen leven op de vlucht was voor immens oorlogsgeweld, samen met mijn opa en oma en de iets oudere zus van mijn vader.

We denken vaak dat het lang geleden is maar één of twee generaties terug waren veel Nederlanders op de vlucht voor het grote geweld dat we nu benoemen als de Tweede Wereldoorlog. Dat gold ook voor mijn opa en oma, met mijn tante en vader toen zij Arnhem moesten ontvluchten in het najaar van 1944, nadat zij eerst de slag om hun stad hadden meegemaakt. Gedwongen door de bezetter moesten zij in de herfst van 1944 de stad ontruimen, lopend naar 'veiligere' delen van het land. Delen waar ook schaarste, honger en oorlogsgeweld heerste maar die hopelijk meer veiligheid boden dan hun eigen stad. Lopend van Arnhem naar Friesland, met weinig tot geen bezittingen en vrijwel alles achterlatend in een stad onder vuur. Mijn oma was hoogzwanger van mijn vader, die tijdens de vlucht werd geboren. In zijn paspoort

staat Dantumadeel, niet Arnhem. Elk jaar dat hij ouder wordt, ben ik me er bewust van hoe lang die oorlog, angst en ellende achter ons liggen.

Met dit voorbeeld realiseer ik me ook de verschillen met veel andere oorlogsgebieden of landen met forse onderdrukking van haar inwoners. En toch gaat het voorbeeld op, want oorlog en onderdrukking liggen dichterbij dan we ons vaak na al die jaren en in onze huidige veiligheid en vaak comfortabele levens realiseren. We lijken dat vaak te vergeten. Ook als anderen in andere situaties op de vlucht slaan. En die nu soms onze kant op vluchten.

En wat doen we dan met mensen die nu onze kant op vluchten en barmhartigheid, menselijkheid en veiligheid zoeken? Dan bieden we die toch een veilige haven? Voor sommigen tijdelijk, voor sommigen langdurig of permanent. Omdat we weten of ons moeten herinneren dat ook onze naasten ooit op de vlucht waren en hulp en onderdak zochten.

Anno nu zijn er in veel landen omstandigheden waardoor mensen moeten vluchten om zich in veiligheid te brengen. Voor die noodzaak tot een veilige haven mogen we ons niet verstoppen, ook al kijken we wat we realistisch gezien aankunnen om voor goede, humane opvang te kunnen zorgen. Deventer heeft altijd open gestaan voor mensen die een veilig heenkomen zoeken. En dat zullen we blijven doen, ook al zien we dat we daarvoor soms tegen de stroom in moeten roeien.

We realiseren ons dat de opvang van asielzoekers, het vinden van woonruimte voor statushouders, het onderbrengen van vluchtelingen uit oorlogsgebieden en het bijspringen voor noodopvang veel vragen van het absorptieniveau van onze stad en dorpen en van het geduld en draagvlak van onze inwoners, organisaties en gemeentelijke organisatie. Maar we dragen bij aan het bieden van veiligheid, onderdak en perspectief. En dat doen we omdat we ons moeten realiseren dat deze mensen nu wellicht van ver kunnen komen, maar ook dat de ellende die zij meemaken ook dicht bij onszelf is geweest. Dat mogen we niet vergeten.

Deze visie 'Deventer: een veilige haven' over opvang van vluchtelingen biedt daarom uitgangspunten, principes en richtlijnen voor hoe we zorgen dat we niet vergeten waar we zelf vandaan komen, hoe dichtbij dat soms nog kan zijn en hoe essentieel het is om mensen die veilige haven te bieden. In Deventer bieden we die.

Rob de Geest

wethouder Asiel en Inburgering

Hoofdstuk 1 Inleiding

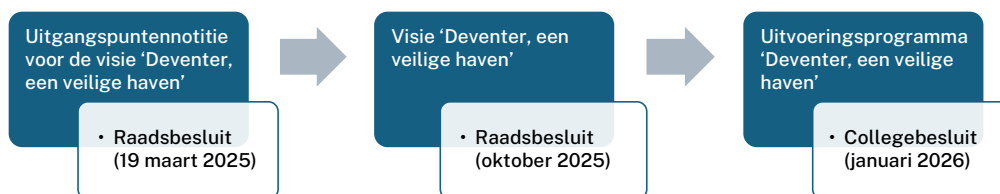
Achtergrond

Op 19 maart 2025 heeft de raad de uitgangspunten voor de visie ‘Deventer, een veilige haven’ vastgesteld. De uitgangspunten zijn tot stand gekomen op basis van een intensief participatietraject. Er zijn gesprekken gevoerd met betrokken partijen en andere gemeenten (Zwolle, Arnhem, Utrecht en Nijmegen). We hebben het azc in Schalkhaar en 2 opvanglocaties voor Oekraïense ontheemden bezocht en hebben met de bewoners gesproken.

Op 7 mei 2025 hebben we een bijeenkomst georganiseerd, waarbij alle betrokken partijen en (als toehoorder) raadsleden de gelegenheid kregen de uitgangspunten aan te scherpen. Daarnaast is een bewonersonderzoek uitgevoerd, om een beter beeld te krijgen van hoe bewoners denken over vluchtelingen opvang en huisvesting. Dit visiedocument is dan ook een aanvulling en uitwerking van de uitgangspunten, op basis van het bewonersonderzoek en de bijeenkomst.

Het college heeft de conceptvisie ter advies voorgelegd aan de Adviesraad Sociaal Domein Deventer (ASDD). Het advies van de ASDD zien wij als een ondersteuning van onze visie en uitgangspunten. De ASDD onderschrijft het belang van humane opvang en is er – net als wij – van overtuigd dat samenwerken vanuit een heldere visie en samenhang ons beter voorbereidt op toekomstige uitdagingen. Op deze uitdagingen komen we later terug (zie bij 3. Uitvoering). Nadat de visie is vastgesteld, wordt de visie vertaald naar het uitvoeringsprogramma.

SCHEMATISCH ZIET HET PROCES ER ZO UIT:

Waarom een visie?

Als het gaat om vluchtelingen opvang en huisvesting doen we al veel in Deventer. Dit hebben we op hoofdlijnen vastgelegd in deze visie, in samenhang met verschillende beleidsdomeinen. Een integrale visie op vluchtelingen opvang en huisvesting helpt de gemeente Deventer om keuzes beter af te wegen, nu en in de toekomst en ongeacht de landelijke koers. In de mondiale context zijn en blijven mensen op de vlucht. We verwachten helaas niet dat dit in de toekomst anders wordt.

Deventer vindt het belangrijk om op humane wijze vluchtelingen op te vangen en te huisvesten. We bieden bescherming en perspectief aan mensen die op de vlucht zijn voor oorlog, vervolging en geweld. We nemen hierin als gemeente onze verantwoordelijkheid. Bovendien voeren wij een wettelijke taak uit om mensen op te vangen. Dit is onder andere vastgelegd in de Spreidingswet ¹, de Tijdelijke Wet Opvang voor ontheemde Oekraïners, de Huisvestingstaakstelling voor statushouders en de Wet Inburgering. Met een integraal beleidskader kunnen we beter en afgewogen besluiten nemen over toekomstige opgaven.

Van oudsher is Deventer een gastvrije Hanzestad voor alle nieuwkomers. Ongeacht de landelijke ontwikkelingen blijft lokaal de noodzaak voor asiel, huisvesting en integratie bestaan. Juist nu, in deze tijd van onzekerheid en bezuinigingen vinden wij het belangrijk om onze lokale ambities en uitgangspunten vast te leggen. Ook als de verantwoordelijkheid ergens anders ligt, komen opvang en integratie van nieuwkomers vaak bij de gemeenten en regio terecht.

De wijze waarop we (lokaal of regionaal) besluiten nemen over deze vraagstukken, bijvoorbeeld over nieuwe opvanglocaties, is vaak op projectbasis of vanuit een crisissituatie. We willen dit veranderen door vanuit deze visie krachten te bundelen en meer gericht en in samenhang te werk te gaan. We realiseren ons ook dat (landelijk) budget minder wordt en we houden rekening met bezuinigingen en versobering. Dit maakt de noodzaak om hierin keuzes te maken des te groter.

¹ We realiseren ons dat er een landelijke discussie speelt over de Spreidingswet; we houden ongeacht deze discussie rekening met de opgave die er lokaal en regionaal ligt om asielzoekers op te vangen.

Fawaz, Koerd uit Noord-Syrië, woont in de binnenstad

Ik woon sinds 5 jaar in Deventer. Ik vind Deventer een sociale stad, niet te groot en niet te klein en goed bereikbaar. Ik heb veel gereisd naar Amsterdam en Den Haag, waar ik mijn master heb gevolgd. De bibliotheek was een van mijn favoriete plekken als nieuwkomer. Er werken veel vrijwilligers en iedereen wil je wel helpen. Het gaat niet alleen om taal, maar ook om mensen die je willen helpen. Ik werk bij Vluchtelingenwerk als medewerker dienstverlening. Ik begon daar met vrijwilligerswerk als tolk op het azc. Voordat ik in Nederland kwam, heb ik 7 jaar in Turkije gewoond. Dat heeft mij en mijn broers geholpen om makkelijk contact te leggen met de Turkse gemeenschap. Zij hebben ons ook geholpen om Deventer te leren kennen.

Over wie gaat het?

Voor dit beleidskader hebben we vluchtelingen breed gedefinieerd ²: mensen die hun land ontvluchten vanwege oorlog, geweld of vervolging en op verschillende gronden om bescherming vragen.

-
- 2 Volgens het Vluchtelingenverdrag (1951) is een vluchteling iemand die zijn of haar land van herkomst ontvlucht vanwege gegronde vrees voor vervolging. Een asielzoeker vraagt bescherming aan in een ander land. Het land waar asiel is aangevraagd, onderzoekt of de asielzoeker inderdaad bescherming nodig heeft.

Het gaat daarbij om de volgende aandachtsgroepen:

- Asielzoekers: immigranten buiten de EU die op de vlucht zijn en asiel hebben aangevraagd.
- Statushouders: asielzoekers die een verblijfsstatus hebben gekregen.
- Oekraïense ontheemden die o.b.v. de Richtlijn Tijdelijke bescherming recht hebben op opvang.
- Nareizigers (incl. gezinshereniging): gezinsleden van asielzoekers die zich later in Nederland vestigen.
- Mensen zonder documenten: asielzoekers die geen verblijfsvergunning (meer) hebben.
- Alleenstaande minderjarige vreemdelingen: asielzoekers/ statushouders die jonger zijn dan 18 jaar en zonder begeleiding zijn gevlucht (zonder ouder of voogd).

In bijlage 1 komen deze doelgroepen terug in de begrippenlijst. In bijlage 2 geven we een overzicht van de huisvesting en opvangcapaciteit van statushouders, asielzoekers en Oekraïense ontheemden.

Waarom een integrale visie?

Vanuit het coalitieakkoord is de algemene ambitie voor de Deventer samenleving als volgt verwoord:

“Wie je ook bent, waar je ook vandaan komt: in Deventer tel je mee en doe je mee. Waar inwoners onvoldoende in staat zijn om deel te nemen, bijvoorbeeld omdat ze geen werk, netwerk of te weinig of geen inkomen hebben, ondersteunen we ze.”

We kijken met een integrale blik, omdat we het belangrijk vinden om alle leefgebieden mee te nemen. Daarbij is het nieuwe ‘Verbindend kader sociaal domein’ van belang op basis van 3 speerpunten:

1. Bieden van bestaanszekerheid
2. Vergroten van kansgelijkheid
3. Bevorderen van gezond en veilig samenleven

We creëren kansen door te kijken naar alle leefgebieden (wonen, werk en inkomen, zorg en welzijn, economie, onderwijs en integratie). Uiteraard geven we los van de visie uitvoering aan participatie, (voor-)inburgering en maatschappelijke ondersteuning volgens de wettelijke kaders. Hiervoor zijn gemeentelijke beleidskaders vastgesteld, waar we in deze visie van uitgaan.

Wat vinden de bewoners?

Voor de visie hebben we in maart 2025 een bewonersonderzoek laten uitvoeren. Naar 1300 willekeurig geselecteerde huishoudens is een brief verstuurd met daarin een unieke code om de enquête in te vullen. Door deze onderzoeksmethodiek konden we ook mensen bereiken, die we anders minder snel bereiken. Met een respons van 301 (23%) verdeeld over wijken en dorpen, hebben we een representatief resultaat.

Uit het bewonersonderzoek blijkt dat er veel draagvlak is (81%) om mensen op te vangen die vluchten voor oorlog en geweld. Daarnaast vinden bewoners het belangrijk dat mensen de taal leren en een dagbesteding hebben. Rond 90% van de bewoners vindt het belangrijk dat de gemeente in gesprek gaat met bewoners bij nieuwe opvanglocaties en dat ze daar zelf over kunnen meedenken.

De meeste zorgen zijn er over het woningaanbod (tekort aan woningen) voor inwoners. Daarnaast zijn er zorgen over de integratie, veiligheid en de druk op voorzieningen in de gemeente. Er worden ook kansen gezien, bijvoorbeeld voor arbeidsparticipatie; de kansen worden relatief minder gezien dan de zorgen. Zie in bijlage 3 de belangrijkste resultaten uit het bewonersonderzoek.

Participatie en draagvlak

Niet alleen uit het bewonersonderzoek, maar ook uit de aanpak van andere gemeenten blijkt hoe belangrijk het is om bewoners te betrekken. Niet alleen voor het draagvlak voor opvanglocaties, maar ook voor de integratie is het belangrijk dat er verbindingen worden gelegd tussen bewoners en nieuwkomers. Door mensen bij elkaar te brengen, samen activiteiten te organiseren en elkaar te ontmoeten, liefst zoveel mogelijk in de wijken en dorpen, kan meer draagvlak en begrip ontstaan. Meedenken en meedoen gaat beide kanten op: van bewoners en van nieuwkomers. Dat kan ook betekenen in het meedenken over de (buurt)activiteiten of gezamenlijke voorzieningen bij (nieuwe) opvanglocaties, zoals een speelplek of groenvoorziening. We kunnen hierin nog meer doen en meer bereiken samen met onze partners, en vooral ook met de mensen om wie het gaat.

Hoofdstuk 2 Ambitie en uitgangspunten

Wat is onze ambitie?

Deventer is en blijft een gastvrije Hanzestad waar iedereen zich thuis voelt, mee kan doen en zichzelf kan zijn. Zoals in de inleiding verwoord, nemen we hierin onze verantwoordelijkheid en vinden we het belangrijk om op humane wijze vluchtelingen op te vangen en bescherming te bieden. Nieuwkomers zijn medebewoners die Deventer kunnen verrijken. Elk mens verdient gelijkwaardigheid en respect.

De gemeente Deventer wil een veilige haven zijn. We bieden bescherming en perspectief en zien vluchtelingen als kans voor en verrijking van onze samenleving, ongeacht de uitdagingen die er ook zijn. De Deventer traditie van 'noaberschap' is een 'verbindende kracht', die we behouden en versterken.

In het kader van deze visie zetten we in op voldoende en humane opvang, passende huisvesting en daarbij behorende voorzieningen. Zoals eerder beschreven zien wij het vraagstuk in samenhang met verschillende beleidsterreinen zoals inburgering, werk en inkomen, wonen, meedoen, onderwijs, economie, zorg en welzijn.

In onze afwegingen voor (nieuwe) opvanglocaties, huisvesting en integratie houden wij rekening met draagkracht en draagvlak in wijken en dorpen, en weten we dat we soms lastige besluiten moeten nemen. Communicatie, participatie en goede voorlichting spelen een cruciale rol bij het creëren van draagvlak. We streven ernaar om bewoners zo goed mogelijk te betrekken. Zoals ook de ASDD in haar advies heeft verwoord: *“Wanneer mensen weten wat er speelt, ontstaat er meer*

begrip en betrokkenheid. Het is van groot belang dat niemand zich buitengesloten of benadeeld voelt – of het nu gaat om nieuwkomers of om mensen die al hun hele leven in Deventer wonen.”

Landelijk en regionaal ondersteunen wij de oproep tot een evenredig verdeelde en humane opvang. Menswaardigheid, solidariteit en gelijkwaardigheid staan centraal.

Wat zijn onze uitgangspunten?

Voorop staat dat wij een gastvrije stad willen zijn waar iedereen zich thuis voelt en mee kan doen.

Onze visie baseren we op de volgende uitgangspunten, onderverdeeld in 3 hoofdthema's:

1. Humane opvang
2. Iedereen telt en doet mee
3. Taal als basis

1. Humane opvang

- We zorgen voor humane opvang zonder stringente vrijheidsbeperkingen en voldoen op z'n minst aan de taakstelling en inspanningsverplichting.

Onder humane opvang verstaan we menswaardige opvang en toegang tot voorzieningen, zoals gezondheidszorg, maatschappelijke en mentale ondersteuning, onderwijs, werk en inkomen, maar ook buurtvoorzieningen (buurthuizen) en activiteiten. Ook als de taakstelling en spreidingswet ter discussie staan, houden we vast aan onze verantwoordelijkheid en morele verplichting om opvang of huisvesting te bieden.

- We maken prestatieafspraken met de woningcorporaties over de taakstelling voor statushouders en spannen ons er samen voor in om creatieve oplossingen te vinden om aan de taakstelling te voldoen.

Ondanks dat de landelijke politiek de voorrang voor statushouders bij huurwoningen wil afschaffen, verwachten wij dat deze urgentie nodig en belangrijk is. We nemen onze verantwoordelijkheid, omdat deze mensen een dak boven hun hoofd nodig hebben en vanwege de nodige uitstroom uit het azc. In Deventer is nu al ruim 25% van de plekken in het azc bezet door statushouders die recht hebben op een woning.

- Bij de opgave van (nood)opvang en huisvesting houden we rekening met draagvlak en draagkracht en besteden we aandacht aan het informeren en betrekken van bewoners. We zetten in op verbinding met de samenleving in zowel de aanloop naar nieuwe opvanglocaties als bij bestaande locaties.

Uit het bewonersonderzoek, maar ook uit ervaring van betrokken partijen zelf, blijkt dit een belangrijk aandachtspunt. Onbekend maakt onbemind. Bekend maakt bemind. Als je elkaar leert kennen en leert begrijpen, ondanks diversiteit in culturele achtergrond en taalbarrières, kan verbinding ontstaan en communicatie verbeterd worden. We gaan in gesprek met de uitvoerende organisaties over hoe we dit nog beter kunnen doen. Bijvoorbeeld door klankbordgroepen met omwonenden, convenanten en de inzet van aanspreekpunten.

- We blijven voldoen aan de inspanningsverplichting voor bijvoorbeeld Oekraïense ontheemden. Wij gaan ervan uit dat deze opvang voorlopig nodig blijft.

De internationale ontwikkelingen leiden nog niet tot hoop op een duurzaam perspectief voor een groot aantal oorlogsgebieden, waaronder Oekraïne. Veel Oekraïense ontheemden zitten al jaren in een (tijdelijke) opvanglocatie, waarbij hun kinderen hier inmiddels zijn opgegroeid of zelfs geboren. Er zijn landelijk wel ontwikkelingen, maar dit moet nog worden uitgewerkt. Als blijkt dat een deel van hen in Nederland blijft, zoeken we naar duurzame oplossingen. We gaan ervan uit dat deze vorm van opvang nodig blijft, omdat we zien dat er (mede in Europa) sprake is van instabiele situaties.

- We geven de voorkeur aan structurele/ toekomstbestendige opvanglocaties die ook ingezet kunnen worden voor andere aandachtsgroepen (bijv. arbeidsmigranten/ dak- en thuislozen).

Nu het kabinet komt met een regeling voor doorstroomlocaties zullen we kijken wat dit voor kansen biedt, bijvoorbeeld omdat het tijdelijk lucht biedt in een krappe woningmarkt. Tegelijkertijd hebben we bij onze eigen tussenvoorziening (vergelijkbaar met een doorstroomlocatie) gezien dat de praktijk weerbarstig is. Uiteindelijk moeten statushouders doorstromen naar een reguliere woning. Daarom geven we de voorkeur voor structurele opvanglocaties (en huisvesting) die breder ingezet kunnen worden voor de opvang van andere (maatschappelijke) doelgroepen.

- We zijn flexibel en beschikbaar als tijdelijke crisisnoodopvang nodig is. We verwachten dat dit nodig en noodzakelijk blijft.

Zolang er oorlogen en brandhaarden zijn, gaan mensen op de vlucht. De gevolgen hiervan en de schrijnende situatie van overbezetting in het aanmeldcentrum Ter Apel moeten we zien te voorkomen. Hoewel dit ook een gevolg is van landelijke besluiten, willen we in Deventer onze verantwoordelijkheid nemen door crisisnoodopvang beschikbaar te stellen indien de nood hoog is.

- We houden de Bed Bad Brood voorziening (BBB) in stand zolang daar vraag naar blijft.

De BBB heeft een waardevolle bijdrage geleverd aan het bieden van perspectief op verblijf of terugkeer voor uitgeprocedeerde asielzoekers in Deventer. Dit geeft rust op het gebied van huisvesting en dagelijkse levensbehoeften. Er is met diverse partijen een goede samenwerking op gang gebracht om zo op een snellere en adequate manier te komen tot een toekomstperspectief, waarbij speciale aandacht is om opvang voor vrouwen mogelijk te maken.

Rand, komt uit Syrië, woont in Keizerslanden

Ik woon in Keizerslanden en zit op school. In mijn vrije tijd zing ik graag. Mijn moeder is eerst gevlucht en twee jaar later zijn wij gekomen. Ik ben nu negen maanden in Nederland en sinds twee maanden woon ik in Keizerslanden, samen met mijn ouders, broertje en zusje. We vinden het heel fijn om hier te wonen. Ik zit op het ISK (Internationale Schakelklas) in Zwaluwenburg en na de zomer ga ik naar de VAVO (volwassenonderwijs). Eerst mavo/ havo en dan wil ik door naar vwo. In het begin was het moeilijk op school, omdat ik geen Nederlands sprak, maar ik leer het snel. Ik vind Deventer een mooie en gezellige stad. De mensen zijn vriendelijk en we maken makkelijk contact, ook in onze eigen buurt. Dat maakt dat ik me hier thuis voel.

2. Iedereen telt en doet mee

- We investeren in een snelle start, welkom en ontvangst, ontmoeting en elkaar leren kennen en maatwerk, passend bij de talenten van nieuwkomers. Elke nieuwkomer start zo snel mogelijk aan een activiteit gericht op deelname aan de samenleving.

We zetten hiervoor onze instellingen in en werken samen met het COA. We richten ons op vrijetijdsactiviteiten, vrijwilligerswerk maar ook op het vinden van werk en kijken hoe we dit samen met instellingen en in de buurt van bewoners nog beter kunnen organiseren. Daarbij willen we meer leren kijken vanuit het perspectief van vluchtelingen zelf en hen betrekken bij de uitvoering: hoe kunnen we hun talenten beter inzetten?

- We gaan, samen met de verschillende partners in de gemeente (zoals ondernemers en de arbeidsmarktregio partners) inzetten op het arbeidspotentieel en de talenten van de nieuwe Deventenaren. Om zo te zorgen dat de nieuwkomers niet alleen kunnen meedoen, maar ook daadwerkelijk kunnen bijdragen aan onze samenleving.

Door in te zetten op deelname aan de samenleving via vrijwilligerswerk of (betaald) werk, worden meerdere doelen bereikt. Statushouders en – waar mogelijk – asielzoekers krijgen zo de kans om sneller mee te doen in de samenleving, zich nuttig en verbonden te voelen en een bijdrage te leveren. Dit kan de draagkracht in de gemeenschap versterken en tegelijkertijd de lokale economie ondersteunen, waar op dit moment een personeelstekort is. Werkgevers en bemiddelingsorganisaties, zoals KonnecteD en Deventer Ontwikkel Kwartier, kunnen hierin meer betekenen. Met KonnecteD zijn ook al afspraken gemaakt over werkbemiddeling voor statushouders en asielzoekers. Tegelijkertijd zien we ook belemmeringen bij zowel werkgevers als vluchtelingen. We willen deze belemmeringen zoveel mogelijk wegnemen door bijvoorbeeld betere begeleiding of (taal)ondersteuning.

- Door te investeren in inburgering, vooral in een vroege start, zetten we in op een goede toekomst voor nieuwkomers in Deventer.

Het lokale aanbod voorinburgering (Iedereen aan boord) is doorontwikkeld naar een Brede Startklas. Daarmee zorgen we ervoor dat inburgeringsplichtige statushouders meteen kunnen starten en overbruggen we de tijd tussen de eerste kennismaking met een inburgeraar en de start van de leerroute. De periode in de startklas levert waardevolle informatie op voor het persoonlijk Plan Inburgering en Participatie en stimuleert om te beginnen aan het inburgeringstraject. De brede startklas activeert mensen, spoort hen aan hun regie weer in eigen hand te nemen en motiveert om te starten met inburgeren.

- We passen maatwerk toe bij jonge statushouders (12-23 jaar) en zorgen voor de juiste begeleiding, bijv. bij (het vinden van) passende huisvesting, onderwijs, welzijn en werk.

Veel jongeren zijn soms al op (heel) jonge leeftijd jaren zonder begeleiding op de vlucht. Trauma's, gebrek aan begeleiding en een instabiele/ onveilige omgeving helpt hen niet. Door achtergebleven of nareizende familie (ouders) wordt veel van hun (jongvolwassen) kinderen verwacht. We willen beter met de instellingen (onderwijs, welzijn) kijken naar maatwerk voor jongeren, die dreigen uit te vallen of het criminele pad op te gaan.

3. Taal als basis

- Door taal ontstaat verbinding en kunnen mensen zich meer thuis en veilig voelen.

Taal is een middel om te integreren, hoewel we beseffen dat de Nederlandse taal voor veel mensen een lastige taal is om te leren. Soms lukt leren beter in een omgeving waar je bewoners ontmoet of op een (leer-)werkplek in plaats van in een klaslokaal. Veel vluchtelingen kunnen zich prima redden in het Engels, waarbij het ze ook lukt om een baan vinden. Dit is bijvoorbeeld bij (Oekraïense) jongeren te zien. Taal is een middel, geen doel op zich, waarbij we rekening houden met maatwerk.

- Het leren van de Nederlandse taal op het hoogst haalbaar niveau is het uitgangspunt, maar ook hierbij moet ruimte zijn voor maatwerk, bijv. als iemand al een baan heeft.

We zien dat vooral jongeren het vereiste taalniveau vaak niet halen en daar ook niet altijd toe in staat zijn (zie boven). Dit geldt ook voor laaggeletterden en vluchtelingen die niet gewend zijn aan een onderwijssysteem of zelfs nooit onderwijs hebben gehad. Voor hen werkt het vaak beter om mee te doen, in welke vorm dan ook, als vrijwilliger, stagiair of in een baan waar ze andere mensen ontmoeten. Daarmee voorkom je dat mensen steeds verder uitvallen met alle gevolgen van dien, zoals schulden en psychische problemen.

- We blijven investeren in taalonderwijs, ook voor jonge asielzoekers (2-4 jaar). We zetten in op een doorgaande lijn van taalonderwijs naar regulier onderwijs en zorgen ervoor dat het regulier onderwijs in staat is om deze kinderen te ondersteunen.

Dit doen we samen met onze onderwijsinstellingen en met het COA op het azc. We zien dat ons hoogwaardig onderwijs onder druk komt te staan door enerzijds landelijke bezuinigingen en anderzijds meer toestroom of (plotseling) vertrek van kinderen. We kijken hoe we dit in Deventer kunnen opvangen, zodat hoogwaardig onderwijs en een doorgaande lijn haalbaar blijft.

- We zetten in op hulp en taalbegeleiding aan ouders (statushouders) als zij zich hebben gevestigd in de wijk.

De scholen die hun kinderen ontvangen, besteden ook aandacht aan ouders en verwijzen, als het kan of nodig is, naar de instanties die hen kunnen helpen. Zij hebben een belangrijke (signalerende) functie, want zien de ouders dagelijks. We willen voorkomen dat ouders te veel op hun (vaak nog jonge) kinderen leunen en/ of hun kinderen als intermediair inzetten, omdat zij de taal sneller en beter spreken. We kunnen beter gebruik maken van de scholen als vindplek om ouders beter te begeleiden naar (buurt)activiteiten of helpen om drempels weg te nemen.

Hoofdstuk 3 Uitvoering

Welke uitdagingen zien we?

Dit beleidskader is de basis voor de afspraken die we met onze instellingen maken over de uitvoering. We pakken daarbij kansen, maar moeten ook rekening houden met uitdagingen die hierop van invloed zijn. Dat kunnen internationale ontwikkelingen en politiek instabiele situaties zijn, oorlogen en brandhaarden, waardoor er meer mensen op de vlucht gaan. Daarnaast spelen Europees en landelijk beleid, nieuwe wetgeving en bezuinigingen een belangrijke rol. We zien nu bijvoorbeeld even een afname van het aantal Syrische vluchtelingen, maar er is vooralsnog geen aanleiding te verwachten dat het aantal vluchtelingen op de lange termijn zal dalen. Hoe gaan we om met nieuwe kaders en regelingen, zoals de landelijke inzet op doorstroomlocaties en het verbieden van voorrang aan statushouders voor sociale huurwoningen. We willen ook rekening houden met de zorgen die er bij bewoners van Deventer zijn over het woningtekort, integratie en veiligheid. Wij willen een gastvrije stad zijn waar iedereen zich thuis voelt en mee kan doen. De uitdaging zit er ook in om onze visie te vertalen naar realiteit: hoe maken we onze uitgangspunten meetbaar? Wat bereiken we in de uitvoering van beleid? Zijn de huidige financiële kaders voldoende of dient er uitbreiding te komen?

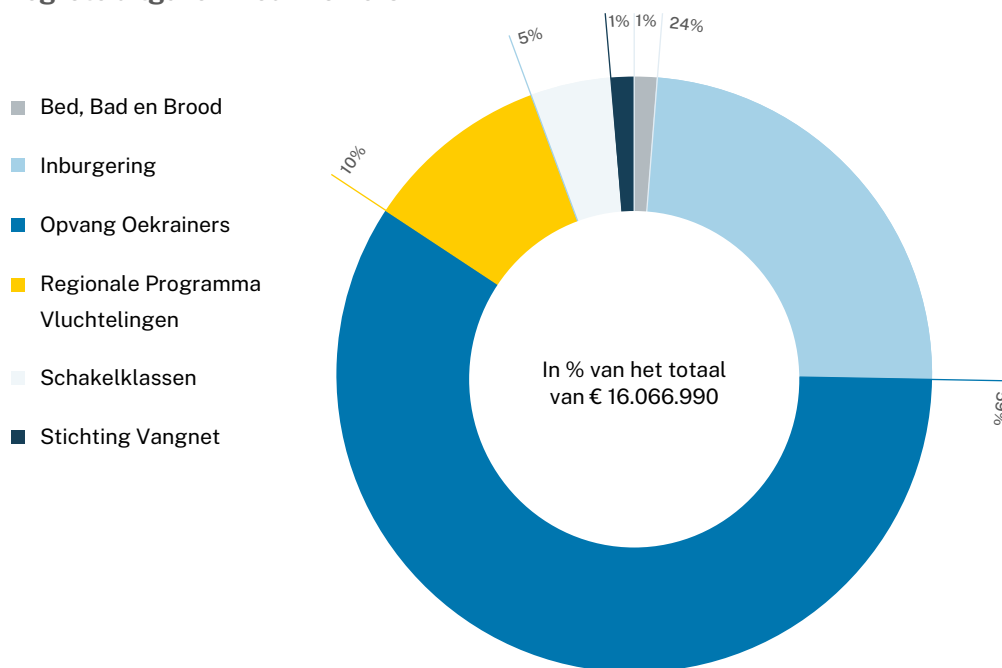
Financiën

Een aanzienlijk deel van de financiële middelen voor dit integrale beleidskader komt vanuit het Rijk, zoals voor inburgering, regionaal programma voor vluchtelingen en voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Voor inburgering is € 3,8 miljoen begroot. Daarvan is een groot deel een specifieke uitkering. Die wordt op basis van gerealiseerde kosten verantwoord. Eventueel teveel ontvangen bedragen worden teruggestort naar het Rijk. Daarnaast is er € 1,6 miljoen uit de algemene middelen beschikbaar gesteld voor 2025 en 2026. Een groot deel daarvan is voor de uitvoeringskosten vanwege de hogere instroom en voor de uitvoering

van de Brede Startklas. ([Zie Beleidskader Inburgering](#)). Hoe dat er in de toekomst uit gaat zien weten we nog niet. De bijdrage die we vanuit gemeentelijke middelen inzetten op opvang en begeleiding, taalonderwijs of Bed Bad Brood wordt voor het grootste deel ingezet als subsidie aan instellingen, waaronder Stichting Present, Stichting Vangnet, Schakelklassen, Meester Geertshuis en Vluchtelingenwerk. Een groot deel van de middelen zijn incidenteel. Vanuit de algemene middelen zijn ze tijdelijk toegekend of gaat om het een specifieke uitkering waarvan de verantwoording gekoppeld is aan concrete beleidsdoelen en voorwaarden.

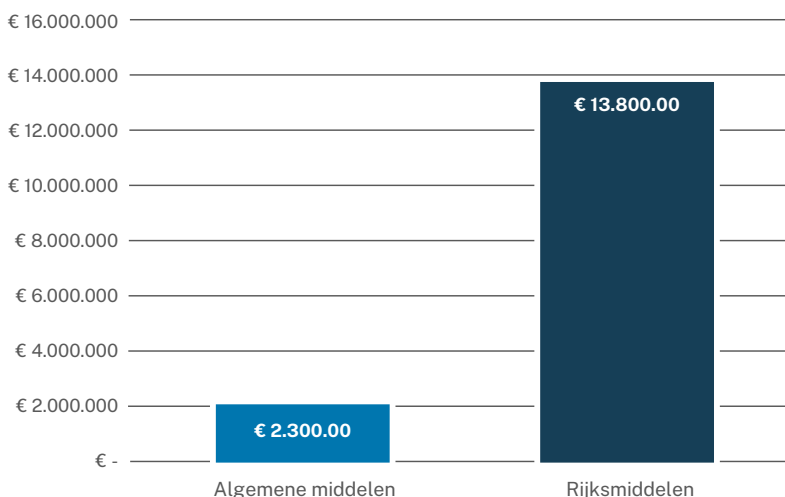
IN ONDERSTAAND DIAGRAM EEN TOTAALOVERZICHT VAN BEGROTE UITGAVEN T.B.V. NIEUWKOMERS

Begrote uitgaven nieuwkomers

IN ONDERSTAAND STAAFDIAGRAM EEN TOTAALOVERZICHT VAN BEGROTE INKOMSTEN IN 2025

Totaal begrote inkomsten 2025

Aline, komt uit Congo, woont op het azc Schalkhaar

Ik ben in afwachting van een verblijfsvergunning en woon al zes jaar op het azc in Schalkhaar. Ik werk parttime bij een schoonmaakbedrijf. Het was moeilijk om werk te vinden, maar het is gelukt met hulp van een medewerker van de Meedoenbalie op het azc. Ik vind de mensen hier vriendelijk en behulpzaam. Het lange wachten is moeilijk voor mij en dan is het fijn dat ik kan werken. Ik zing graag en zit in het koor van mijn kerk. Daar ontmoet ik ook veel mensen. Ik weet niet hoelang mijn procedure nog duurt. Dat zorgt voor veel stress. Je thuis voelen betekent voor mij dat je mag blijven. Ik ben nu een gast en weet niet waar mijn toekomst ligt.

Hoe gaan we van beleid naar uitvoering?

Als de visie is vastgesteld, wordt het uitvoeringsprogramma opgesteld, waarin we beschrijven wat er nodig is om de visie te realiseren. We nemen onze werkprocessen en samenwerkingsverbanden onder de loep en kijken waar nodig, wat we beter kunnen organiseren. We nemen mee wat we nu al doen en willen beter gebruik maken van de kennis en ervaring van de doelgroep. Vluchtelingen weten zelf immers het beste wat zij nodig hebben om te kunnen integreren. We nemen het advies uit de bijeenkomst van 7 mei dan ook ter harte om vluchtelingen meer te betrekken bij beleid en uitvoering, bijvoorbeeld in de vorm van een klankbordgroep. Daarnaast nemen we in de uitvoering de aandachtspunten mee die in het advies van de ASDD zijn benoemd, zoals het bieden van maatwerk, het begeleiden naar werk (Konnected) en het beter gebruikmaken van onze vrijwilligersorganisaties. Tenslotte nemen we in

de uitvoering draagvlak en draagkracht van inwoners mee door invulling te geven aan communicatie, participatie en voorlichting, zowel wat betreft (nieuwe) opvanglocaties maar ook voor de integratie.

Monitoring en evaluatie

Deze visie zal worden vertaald naar meetbare doelstellingen en prestaties, zo SMART geformuleerd als mogelijk is. Daarnaast wordt het thema vertaald naar meetindicatoren zodat dit ook terug kan komen in de Monitor Sociaal Domein. Dit komt terug in het uitvoeringsprogramma. We zullen daarbij ook kijken naar hoe we meer te weten kunnen komen over specifieke (kwetsbare) doelgroepen. Daarnaast zullen we de visie elke 4 jaar evalueren, zodat we in kunnen spelen op nieuwe ontwikkelingen.

Samenwerking

Uit dit traject is nog eens duidelijk naar voren gekomen dat er veel partijen in de uitvoering werken en veel mensen betrokken zijn en zich met hart en ziel inzetten voor vluchtelingen. Dit leidt tot het vraagstuk of we de samenwerking kunnen versterken en hoe we organisaties en professionals en vrijwilligers zo optimaal mogelijk kunnen inzetten. Uit de gesprekken is gebleken dat de organisaties zelf ook de wens hebben om inzichtelijk te krijgen wie wat doet en hoe zij elkaar kunnen versterken. Daarbij is het heel belangrijk dat vooral de nieuwkomers zelf hun weg weten te vinden en de sociale kaart kennen.

Bijlage 1 Begrippenlijst

Crisisnoodopvang	Tijdelijke opvang (enkele weken) van asielzoekers door gemeente bij noodsituaties, bijv. bij teveel asielzoekers in het aanmeldcentrum Ter Apel.
Doorgaande (taal)lijn	Een vloeiende overgang van (taal)onderwijs van de ene fase naar de ander, in deze context vaak van taalonderwijs naar regulier onderwijs.
Inburgering	Mensen die voor lange tijd met een verblijfsvergunning in Nederland komen wonen, moeten Nederlands leren en weten hoe de samenleving in elkaar zit.
Integratie	Opname van mensen of bepaalde bevolkingsgroepen in de maatschappij.
Noodopvang	Tijdelijke locaties door het COA met minder voorzieningen dan de standaard opvanglocaties van het COA.
(Asiel)opvang	Open opvangstructuren, wat betekent dat wie er verblijft zich vrij in en uit het centrum mag begeven. Naast eten, onderdak en een dagtoelage, krijgen asielzoekers ook toegang tot juridische bijstand en andere diensten (zoals een tolk, zorg of in het geval van alleenstaande kinderen een voogd).
Participatie	Meedoen in de samenleving via arbeid of dagbesteding, onderwijs, onderlinge hulp, vrijwilligerswerk, in verenigingen en sociale netwerken
Sociale kaart	Informatie voor burgers en hulpverleners over organisaties en hun aanbod van diensten, producten en activiteiten in het sociale domein.
Verblijfsvergunning	Een document waarover vreemdelingen van buiten de EU/EER moeten beschikken om te mogen wonen en soms ook werken in Nederland.
Voor-inburgering	Vorbereiding op inburgering.

Bijlage 2 Overzicht huisvesting en opvang(capaciteit), gemeente Deventer (stand 08-05-2025)

Taakstelling huisvesting statushouders

Jaar	Aantal (jaarlijks)	Behaald (absoluut)	Aantal plekken AMV-ers	Opmerkingen
2018	138	117		achterstand 21
2019	68	89		incl. achterstand 21 (2018)
2020	68	56		achterstand 12 (2019)
2021	141	82		achterstand 59 (2020)
2022	136	213		incl. achterstand 2020/2021
2023	223	233		incl. tussenvoorziening (72 pl.) vanaf 01-05-2023, 13 teveel gehuisvest waardoor dit afgaat van de taakstelling 1e helft 2024 (108-13=95)
2024	193	74	18	achterstand 8, mede i.v.m. uitstroom tussenvoorziening
2025	161 (+119)	48	18	

Prestatieafspraken bijzondere toewijzing/ bemiddeling met woningcorporaties Deventer

De gemeente Deventer en de woningcorporaties hebben in de prestatieafspraken vastgelegd dat het streven is dat twee derde van de woningtoewijzingen in een jaar ten goede komt aan regulier woningzoekenden en tot één derde beschikbaar is voor bijzondere bemiddeling (statushouders, zorgdoelgroepen, urgenten, etc.). Het is daarbij goed om te vermelden dat het aandeel sterk samenhangt met het aantal woningen dat beschikbaar komt in een jaar (mutaties en nieuwbouw). Het aandeel statushouders t.o.v. de totale toewijzing lag de afgelopen jaren tussen 3,1 (2019) en 15,6% (2024). Het lagere aandeel in 2023 is te verklaren door de tussenvoorziening, waarmee 72 plekken voor statushouders beschikbaar kwam. De toename vanaf 2023 is onder andere te verklaren vanwege een toename van alleenstaande statushouders. Voorheen waren er meer statushouders in gezinsverband, waardoor meer statushouders (gezinnen) in 1 woning konden worden geplaatst.

Tussenvoorziening (doorstroomlocatie)

In 2023 heeft de gemeente een tussenvoorziening voor statushouders gerealiseerd in verband met de landelijke druk op de asielketen en de verwachting van een groot aantal flexwoningen o.b.v. een rijksregeling. Over de tussenvoorziening (72 plekken) zijn afspraken gemaakt met het COA en Rentree (verhuur en beheer). Per 1 mei 2025 is de tussenvoorziening gesloten. Een deel van de statushouders (20) is uitgestroomd naar flexwoningen (Steenbrugge), de overige statushouders hebben een woning gekregen elders in Deventer. Los van de tussenvoorziening verblijven ongeveer 150 statushouders in het azc, waarvan 25 gekoppeld aan Deventer. Zij wachten nog op huisvesting.

Opvangcapaciteit asielzoekerscentrum (azc) Schalkhaar

Sinds 1992 is het azc Schalkhaar in gebruik. Het azc is gevestigd aan de Frieswijkerweg net buiten Schalkhaar. Het azc heeft een opvangcapaciteit van 550. Naast 500 reguliere plekken heeft het azc een afdeling intensief begeleidende opvang (ibo) voor 50 bewoners die nog niet zelfstandig in een azc kunnen wonen. Conform een bestuursakkoord tussen COA en de gemeente Deventer uit 2020 is het azc tijdelijk uitgebreid met 100 bufferplekken. Het COA heeft aan het college verzocht om deze plekken permanent te maken. Gehoord hebbende de raad en bewoners heeft het college besloten om de bufferplekken niet te verlengen. Vanaf 1 juli 2025 zijn de bufferplekken stopgezet.

Inspanningsverplichting Oekraïense ontheemden

Sinds 2022 hebben we te maken met een instroom van Oekraïense ontheemden als gevolg van de oorlog in Oekraïne. Ook hiervoor heeft het Rijk een inspanningsverplichting opgelegd aan gemeenten. Inmiddels hebben we 5 opvanglocaties gerealiseerd en voldoen we aan de verplichting. Vanaf 2022 is deze inspanningsverplichting opgelopen van 260 (2022) naar 586 (2024 + 2025).

Jaar	Aantal (totaal)	Behaald (absoluut)	Bijzonderheden
2021			
2022	260	383	
2023	481	476	bijgesteld van 260 naar 481
2024 ³	586	580	incl. nieuwe locatie Hanzeweg (100 pl.)
2025	586	580	

3 De cijfers 2024 komen uit het dashboard K&V, d.d. 19-12-2024

Bijlage 3 Samenvatting bewonersonderzoek

Inwonerpeiling: Deventer, een veilige haven

Over de opvang en huisvesting van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen in Deventer.

Deventer vangt sinds de jaren '90 vluchtelingen op in het azc in Schalkhaar. Ook Oekraïense vluchtelingen kregen onderdak op vijf locaties. Om meer structuur te brengen in opvang en integratie, ontwikkelt gemeente Deventer een visie. In maart 2025 zijn inwoners van Deventer zijn uitgenodigd om hun mening te geven via een vragenlijst. Er zijn 1.300 willekeurige huishoudens in Deventer uitgenodigd voor deelname en 301 inwoners hebben de vragenlijst ingevuld. Hierbij enkele resultaten.

6 op de 10 inwoners is op de hoogte van wat er speelt bij de opvang in Deventer.

De meeste inwoners zijn op de hoogte door berichten uit de (regionale) media

Belangrijke onderwerpen

Top 5 belangrijke onderwerpen: % (heel) belangrijk

Dat de gemeente in gesprek gaat met buurt bij nieuwe opvanglocatie

94%

Dat vluchtelingen de Nederlandse taal en cultuur leren

92%

Dat vluchtelingen een dagbesteding hebben

91%

Dat de buurt kan meedenken bij wat er geregeld moet worden bij een opvang

89%

Dat mensen worden opvangen die vluchten voor oorlog en geweld

81%

Kansen

De opvang en huisvesting van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen...

...zorgt ervoor dat arbeidstekorten worden opgevuld.

48%

(helemaal) mee eens

18%

(helemaal) oneens

...is een verrijking van de samenleving met meer culturen.

47%

(helemaal) mee eens

24%

(helemaal) oneens

Mogelijke zorgen

Kun je aangeven waar je je zorgen over maakt?

17%
maakt zich
geen zorgen

Het woningaanbod voor inwoners van Deventer 63%

De integratie van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen 50%

Overlast van asielzoekers, statushouders en Oekraïense vluchtelingen 43%

De druk op voorzieningen in de gemeente 38%

Opmerkingen

Vaak genoemde punten om mee te nemen in de visie:

Belangrijk dat we mensen in nood helpen.

Er zijn zorgen over woningaanbod, integratie en veiligheid.

Informeel buurtbewoners bij een nieuwe opvangplek om draagvlak te creëren.

kennis+
verkenning
gemeente Deventer

Bijlage 4 Opbrengst bijeenkomst 'Deventer, een veilige haven' d.d. 7 mei 2025

Samenvatting werksessies

Pijler 1: Humane opvang

- Gemene deler: iedereen leek het eens over wat een ander vond.
- Blij met uitgangspunten visie, maar ☹
- Voor inhoud en invulling visie verdere uitwerking nodig
- Integratie komt nog te weinig aan bod binnen Humane opvang (wel binnen andere pijlers)
- Groep jongeren van voor 2015 ontbreekt, lastig om woonvormen en voorzieningen voor te vinden/

Pijler 2: Iedereen telt en doet mee:

- Visie cliënt mag meer naar voren komen in visie! (wat wil die nou eigenlijk zelf?)
- Snelle start is in uitgangspuntennotitie heel belangrijk. Belangrijk om mensen snel aan het werk enz. te krijgen.
- Goede ontvangst is ook van groot belang in de visie.
- Inzet van maatwerk op verschillende niveaus: verschillende nieuwkomers, verschillende groepen. Moeilijk om maatwerk te leveren, terwijl het wel heel belangrijk is. Hoe gaan we maatwerk vormgeven? Hierbij is ook aangegeven dat er verschillende geldstromen voor verschillende doelgroepen zijn. Dat maakt het lastiger om maatwerk te bieden.
- Sociaal netwerk van groot belang. Hoe bouw je dit op als cliënt, maar ook als samenwerkende partijen?
- Sociale kaart is er onvoldoende. Goede, voor doelgroep toegankelijke sociale kaart, is ook toegankelijk voor professionals. Simpel en duidelijker maken voor iedereen.

Pijler 3: Taal als basis

- Positief: de titel. Niet vanwege titel zelf, maar omdat je zonder taal niet verder komt.
- Wat is doorgaande taallijn? Welke definitie en criteria hanteren we (bijv. ook maatwerk, goede woning)?
- Taal leren duurt zo'n 5-6 jaar. Begin zo vroeg mogelijk (al vanaf leeftijd van 2 jaar).
- Tip voor volwassenen: individuele aanpak. Lastig qua tijd, geld, andere verplichtingen om taalles te volgen. Maatwerk leveren.
- Ook aandacht voor andere groepen, bijvoorbeeld mensen met beperking. Wat kan wel?
- Samenwerken behoeft aandacht.
- Vraag: wat weten we van elkaar? Wie doet wat voor wie, wie heeft welke kennis? Sociale kaart nodig.
- Handelen naar de geest van de wet, zodat schotten doorbroken worden. In belang van zowel individu als van samenleving.

Gast spreker Yordi Lassooy-Tekle, Migration Inc.

Adviezen

- Zorg voor humane opvang door kleinschalige locaties en dichtbij de sociale voorzieningen.
- **Maak mentale ondersteuning** en de betrokkenheid van ervaringsdeskundigen onderdeel van het beleid.
- **Aandacht voor kwetsbare vluchtelingen zoals Vrouwen en AMV'rs.**
- Bevorder participatie met **gelijke kansen** in werk en onderwijs, mentorshipprogramma's en structurele inclusie.
- Integratie is twee richtingsverkeer, organiseer daarom culturele uitwisselingen om van elkaar te leren.
- Maak taalonderwijs **praktijkgericht** en koppel het aan werk en sociale activiteiten.
- Benut van talenten die anders zijn dan de norm.
- Geef ruimte voor **samenredzaamheid** en **zelfregie**.
- Voorlichting, voorlichting en voorlichting!!
- Maak gezondheidsvaardigheden een onderdeel van de integratie.
- Zorg dat er een sterke bewonersraad actief is om mee te denken en advies te geven.

Colofon

Inhoud: Programma Meedoen

Vormgeving: Vakgroep Communicatie

© Gemeente Deventer, 2025.

Alle rechten voorbehouden.